

พรหมจรรย์ ๙๑

สุภีร์ ทุมทอง

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒

กรรมฐาน

๑. กายคตาสติ

๒. อานาปานสติ

๓. มรณสติ

๔. พุทธธานุสสติ

๕. ธรรมมานุสสติ

๕.๑ ความสำคัญ คุณค่า และอานิสงส์

๕.๒ วิธีเจริญธรรมมานุสสติ

ธัมมานุสสติ

- (๑) สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม,
(๒) สนฺทิฏฺฐิโก, (๓) อกาลิโก, (๔) เอหิปสฺสีโก,
(๕) โอปนยิโก, (๖) ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ.

๕.๑ ความสำคัญ คุณค่า และอานิสงส์

- ๕.๑.๑ เชื่อว่าไม่ท้งฆานและทำตามคำสอนของพระศาสดา
- ๕.๑.๒ เป็นไปเพื่อเบือหน่ายโดยส่วนเดียว..นิพพาน
- ๕.๑.๓ เป็นธรรมที่ควรเจริญ
- ๕.๑.๔ เป็นเครื่องอยู่โดยมากของอริยสาวก
- ๕.๑.๕ ทำให้จิตออกจากกามคุณ
- ๕.๑.๖ เข้าอยู่กับธรรม
- ๕.๑.๗ ละความกลัวได้
- ๕.๑.๘ ควรอนุเคราะห์แนะนำกัน
- ๕.๑.๙ หวังบุญกุศลนำสุขมาให้

๕.๑ ความสำคัญ คุณค่า และอานิสงส์

- ๔.๑.๑๐ วิบากเลิศเกิดแก่ผู้เลื่อมใส
- ๔.๑.๑๑ อมมนุษย์ไม่ทำร้าย
- ๔.๑.๑๒ เป็นที่เคารพของพระพุทธเจ้า
- ๔.๑.๑๓ เป็นพระศาสดา
- ๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้มหาชาติถัดไปบรรลุเร็ว
- ๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ
- ๔.๑.๑๖ ทำให้กิเลสสงบ
- ๔.๑.๑๗ ทำที่สุดแห่งทุกข์

๔.๑.๑๐ วิบากเลิศเกิดแก่ผู้เลื่อมใส

จตุตาโรเม ภิกฺขเว อคฺคปฺปสาทา. กตเม จตุตาโร.
ยาวตา ภิกฺขเว สตุตา อปทา วา ทฺวิปทา วา
จตุปฺปทา วา พหุปฺปทา วา รุปีโน วา อรูปีโน วา
สญฺญีโน วา อสญฺญีโน วา เนวสญฺญีนาสญฺญีโน วา,
ตถาคโต เตสํ อคฺคมกฺขายตี อรหํ สมมาสมพุทฺโธ.
เย ภิกฺขเว พุทฺโธ ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา,
อคฺเค โข ปน ปสนฺนानํ อคฺโค วิปาโก โหตี.

(อ.จตุกก. ๒๑/๓๔ อัคคัปปสาทสูตร)

๔.๑.๑๐ วิบากเลิศเกิดแก่ผู้เลื่อมใส

ยาวตา ภิกฺขเว ฌมฺมา สงฺขตา,

อริโย อฏฺฐจฺจโก มคฺโค เตสํ อคฺคมกฺขายตี.

ยาวตา ภิกฺขเว ฌมฺมา สงฺขตา วา อสงฺขตา วา,

วิราโค เตสํ อคฺคมกฺขายตี, ยทิทฺถํ, มทนิมฺมทโน ปิปาสวินโย

อालยสมุคฺชมาโต วฏฺฏูปจฺเจโท ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ..

ยาวตา ภิกฺขเว สงฺฆา วา คณา วา,

ตถาคตสาวกสฺสโม เตสํ อคฺคมกฺขายตี,..

(อ.จตุกก. ๒๑/๓๔ อัคคัปปสาทสุตร)

๔.๑.๑๐ วิบากเลิศเกิดแก่ผู้เลื่อมใส

อคฺคโต เว ปสนฺนํ	อคฺคํ ฌมฺมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺนํ	ทกฺขิณฺเอยฺเย อนุตฺตเร.
อคฺเค ฌมฺเม ปสนฺนํ	วิราคฺอุปสเม สุขฺเข
อคฺเค สํเฆ ปสนฺนํ	ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร.
อคฺคสฺมี ทานํ ททตํ	อคฺคํ ปุณฺณํ ปวชฺฐมฺติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ.
อคฺคสฺส ทาทา เมธาวิ	อคฺคธมฺมสมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺโส วา	อคฺคปฺตโต ปโมทติ.

(อ.จตุกก. ๒๑/๓๔ อัคคัปปสาทสูตร)

๔.๑.๑๑ อมนุษย์ไม่ทำร้าย

- [๒๙๖] สุปปพฺพุทฺธํ ปพฺพชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจฺจํ พุทฺธคตา สติ.
- [๒๙๗] สุปปพฺพุทฺธํ ปพฺพชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจฺจํ ฌมฺมคตา สติ.
- [๒๙๘] สุปปพฺพุทฺธํ ปพฺพชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจฺจํ สัมมคตา สติ.

(ขุ.ธ. ๒๕ ทารุสากฎีกาวตฺถุ)

๔.๑.๑๑ อมนุษย์ไม่ทำร้าย

- [๒๙๙] สุปฺปพฺพุทฺธํ ปพฺพุชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจฺจํ กายคตา สติ.
- [๓๐๐] สุปฺปพฺพุทฺธํ ปพฺพุชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ อหีสาย รโต มโน.
- [๓๐๑] สุปฺปพฺพุทฺธํ ปพฺพุชฺฌนฺตํ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ ภาวนาย รโต มโน.

(ขุ.ธ. ๒๕ ทารุสากฎีกวตฺถุ)

๔.๑.๑๒ เป็นที่เคารพของพระพุทธเจ้า

“ทุกขั โข อकारโว วิหริตี อปฺปติสฺโส,
กั นฺุ ขฺวาทํ สมณํ วา พฺราหมณํ วา
สกกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยน” ตี...
ยนฺฺนุนาหํ ยฺวายํ **ธมฺโม มยา อภิสมฺพุทฺโธ,**
ตเมว ธมฺมํ สกกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยน” ตี.

(สํ.ส. ๑๕/๑๗๓ คารวสุตฺร)

๔.๑.๑๒ เป็นที่เคารพของพระพุทธเจ้า

เย จ อตีตา สมพุทฺธา

โย เจตฺรหิ สมพุทฺโธ

สพฺเพ **สทฺธมฺมครุโน**

ตถापि วิหริสฺสฺสนฺติ

ตสฺมา हि อตฺตกาเมน

สทฺธมฺโม ครุกาตพฺโपो

เย จ พุทฺธา อนาคตา

พหุํ โสภนาสฺโน.

วิหริสฺสุ วิหรนฺติ จ

เอสา พุทฺธาน ฐมฺมตา.

มหตฺตมภิกฺกขตา

สรํ พุทฺธาน สาสนํ.

(สํ.ส. ๑๕/๑๗๓ คารวสุตฺร)

๔.๑.๑๓ เป็นศาสดา

สียา โข ปนानนุท ตุมหากัม เอวมสฺส

‘อดีตสตุฏฺกัม ปาวจณฺ์, นตฺถิ โน สตุถา’ติ.

น โข ปเนตฺ อานนุท เอวํ ทฎฺฐพฺพํ;

โย โว อานนุท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,

โส โว มมจฺจเยน สตุถา.

(ที.ม. ๑๐/๒๑๖ มหาปรินิพพานสูตร)

๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้ชาติถัดไปบรรลุเร็ว

โสตานุคตานํ ภิกฺขเว ฌมฺมานํ วจสา ปริจิตานํ

มนฺसानุเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธานํ

จตฺตารอ อานิสํสา ปาฏิกงฺขา. กตเม จตฺตารอ.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปุณาตี สุตฺตํ เคยฺยํ

เวยฺยากรณํ คาคํ อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลลํ,

ตสฺส เต ฌมฺมา โสตานุคตา โหนฺตี วจสา ปริจิตา

มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา.

(อ.จตุกก. ๒๑/๑๙๑ โสตานุคตสูตร)

๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้ชาติถัดไปบรรลุเร็ว

โส มุฏฺฐสฺสตี กาลํ กุรุมาโน อณฺเฏตรํ เทวณิกายํ อุปปชฺชตี,
ตสฺส ตตฺถ สุชีโน ฌมฺมปทา ปิลปนฺตี.

ทนฺโธ ภิกฺขเว สตุปปาโท,

อถ โส สตฺโต **ชิปปิเยว วิเสสคามิ** โหตี. (๑)

(อ.จตุกก. ๒๑/๑๙๑ โสตานุคตสูตร)

๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้ชาติถัดไปบรรลุเร็ว

...ตสฺส ตตฺถ นนฺหว โข สุขีโน ฌมฺมปทา ปิลปนฺตี,
อปิจ โข ภิกฺขุ อิหฺธิมา เจโตวสิปปตฺโต เทวปริสาย
ฌมฺมํ เทเสตี. ตสฺส เอวํ โหตี “อัยฺ วา โส ฌมฺมวินโย,
ยตฺถาหํ ปุพฺเพ พุรหฺมจริยํ อจรินฺ”ตี.

ทนฺโธ ภิกฺขเว สตุปปาโท,
อถ โส สตฺโต ชิปปเมว วิเสสคามิ โหตี. (๒)

(อ.จตุกก. ๒๑/๑๙๑ โสตานุคตสูตร)

๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้ชาติถัดไปบรรลุเร็ว

..ตสฺส ตตฺถ นนฺหว โข สุขีโน ฌมฺมปทา ปิลปนฺติ,
นปี ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสีปฺตโต เทวปริสาย ฌมฺมํ เทเสตี,
อปีจ โข เทวปฺตโต เทวปริสาย ฌมฺมํ เทเสตี.

ตสฺส เอวํ โหตี “อัยฺ วา โส ฌมฺมวินโย,
ยตฺถาหํ ปุพฺเพ พุรหฺมจริยํ อจรินฺ”ติ.

ทนฺโธ ภิกฺขเว สตุปฺปาโท,
อถ โส สตุโต ขิปฺปิเยว วิเสสคามิ โหตี. (๓)

(อ.จตุกก. ๒๑/๑๙๑ โสตานุคตสูตร)

๔.๑.๑๔ เรียนธรรมไว้ชาติถัดไปบรรลุเร็ว

..นปี เทวปุตโต เทวปริสาย ฌมมํ เทเสตี,

อปีจ โข โอปปาติโก โอปปาติกํ สาเรตี

“สรสี ตฺวํ มาริส, ยตถ มยํ ปุพฺเพ พุรหฺมจริยํ อจริมาหา”ติ.

โส เอวมาห “สรามิ มาริส, สรามิ มาริสา”ติ.

ทนฺโธ ภิกฺขเว สตุปปาโท,

อถ โส สตุโต ขิปฺปิเยว วิเสสคามิ โหตี. (๔)

(อ.จตุกก. ๒๑/๑๙๑ โสตานุคตสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว **วิมุตฺตายนานิ**,
ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส
วิหฺรโต อวิมุตฺตํ वा จิตฺตํ วิมฺจฺจตี,
อปริกฺชีณา वा आसवा प्रिकฺขยं คจฺจนฺตี,
อนนฺุปฺตตฺตํ वा อนฺุत्ตรं โยคกฺเขมํ อนฺุปาปฺณาตี.

(อ.ปณฺจก. ๒๒/๒๖ วิมุตฺตายนสฺสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

อิธ ภิกขเว ภิกขุโน สตถา ฌมมํ เทเสตี อภยตโร वा
ครุญ्ञานियो สพรหมจารี, ยถา ยถา ภิกขเว ตสฺส ภิกขุโน
สตถา ฌมมํ เทเสตี อภยตโร वा ครุญ्ञานियो สพรหมจารี,
ตถา ตถา โส ตสฺมि ฌมฺเม **อตถปฺปฏิสํเวที จ โหตี ฌมฺมปฺปฏิสํเวที จ,**
ตสฺส **อตถปฺปฏิสํเวทีโน ฌมฺมปฺปฏิสํเวทีโน ปามุชฺชํ ชายตี,**
ปมฺุทิตสฺส ปีตี ชายตี, ปีติมฺนสฺส กาโย ปสฺสมภตตี,
ปสฺสทฺธกาโย สฺุชํ เวเทตี. สฺุชिโน จิตฺตํ สมာธียตี.
อิทํ ภิกขเว ปจฺมํ วิมุตฺตตายตฺนํ,.. (๑)

(อ.ปญจก. ๒๒/๒๖ วิมุตตตายตฺนสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

..อปัจ โข ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ วิตถาเรน ปเรสํ เทเสติ.
ยถา ยถา ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ
วิตถาเรน ปเรสํ เทเสติ, ตถา ตถา โส ตสมิ ฌมเม
อตถปฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมมปฐิสฺสเวทึ จ.
ตสฺส อตถปฐิสฺสเวทีโน ฌมมปฐิสฺสเวทีโน ปามุชฺชํ ชายตี,
ปมฺพิตตสฺส ปีตี ชายตี, ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภตติ,
ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวเทติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยตี.
อิทํ ภิกขเว ทฺติยํ วิมุตตายนัน,.(๒)

(อ.ปญจก. ๒๒/๒๖ วิมุตตายนนสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

..อปัจ โข ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมมํ วิตถาเรน สชฌมายํ กโรติ.
ยถา ยถา ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมมํ
วิตถาเรน สชฌมายํ กโรติ, ตถา ตถา โส ตสมิ ฌมเม
ขอตถปฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมมปฐิสฺสเวทึ จ.
ตสฺส อตถปฐิสฺสเวทินโน ฌมมปฐิสฺสเวทินโน ปามุชฺชํ ชายตี,
ปมฺพิตสฺส ปีตี ชายตี, ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภตฺติ,
ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวเทตี, สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยตี.
อิทํ ภิกขเว ตตฺถิยํ วิมุตฺตายตฺตํ,..(๓)

(อ.ปญจก. ๒๒/๒๖ วิมุตตายนสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

..อปัจ โข ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ เจตสา अनुवितकुเกति
อนुवิจาเรति मनसानुपेकुขति. ยถา ยถา ภิกุขเว ภิกุขุ
ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ เจตสา अनुवितकुเกति
อนुवิจาเรति मनसानुपेकुขति, ตถา ตถา โส
ตสฺมि ฌมฺเม อตฺถปฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมฺมปฐิสฺสเวทึ จ.
ตสฺส อตฺถปฐิสฺสเวทึโน ฌมฺมปฐิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ชายติ,...
อิทํ ภิกุขเว จตฺตถํ วิมุตฺตายตฺนํ,..(๔)

(อ.ปญจก. ๒๒/๒๖ วิมุตตายนสูตร)

๔.๑.๑๕ เป็นเหตุแห่งวิมุตติ

..อปัจจ ขวสฺส อณฺเฏตรํ สมานินิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ สุมนสิกตํ
สุปฺปชาริตํ สุปฺปฏฺฐิวิหฺรํ ปณฺณาย. ยถา ยถา ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
อณฺเฏตรํ สมานินิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ สุมนสิกตํ สุปฺปชาริตํ
สุปฺปฏฺฐิวิหฺรํ ปณฺณาย, ตถา ตถา โส
ตสฺมि ฌมฺเม อตฺถปฏฺฐิสํเวทึ จ โหติ ฌมฺมปฏฺฐิสํเวทึ จ.
ตสฺส อตฺถปฏฺฐิสํเวทึโน ฌมฺมปฏฺฐิสํเวทึโน ปามุชฺชํ ชายตี,...
อิทํ ภิกฺขเว ปณฺจมํ วิมุตฺตตายตฺนํ,..(๕)

(อ.ปญจก. ๒๒/๒๖ วิมุตตตายตนสูตร)

สวัสดีครับ